

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор,
полковник внутрішньої служби,
кандидат юридичних наук, доцент

_____Олександр ОЛІЙНИК
«__»_____2021 року

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Проблеми кримінальної відповідальності»**

для підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

РОЗРОБНИК

завідувач кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та
кримінології

доктор юридичних наук, професор
_____Садіг ТАГІЄВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та
кримінології

Протокол № __ від «__» _____ 2021 року

Кредити та кількість
годин:

4 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 16
семінарських, 8 практичних та 80
самостійної роботи.

Чернігів – 2021

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Проблеми кримінальної відповідальності» є логічним продовженням курсу кримінального права, що є однією з основоположних дисциплін освітньо-професійної програми підготовки фахівців зі спеціальності 081 «Право». Одночасно вона конкретизує тему «Юридична відповідальність» з курсу «Загальна теорія права та держави», а також є суміжною з навчальною дисципліною «Адміністративно-деліктне право». Навчальна дисципліна «Проблеми кримінальної відповідальності» є нормативною. Це зумовлюється тим, що кримінальна відповідальність відіграє вирішальну роль серед матеріально-правових засобів реагування на вчинення кримінальних правопорушень. Інші засоби реагування, такі як звільнення від кримінальної відповідальності, примусові заходи медичного чи виховного характеру, спеціальна конфіскація тощо застосовуються лише у виключних випадках. Тому, серед проблемних аспектів кримінального права переважають проблеми саме кримінальної відповідальності та безпосередньо пов'язаних з нею явищ, зокрема, кримінального правопорушення і його юридичного складу. При викладанні дисципліни «Проблеми кримінальної відповідальності» висвітлюється широке коло проблемних аспектів такої відповідальності, розв'язуючи які магістранти поглиблюють знання у цій сфері, напрацьовують професійні уміння практичного застосування інституту кримінальної відповідальності та критичного ставлення до деяких недосконалих його положень.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплекс проблемних в теоретичному та практичному планах аспектів розуміння та застосування кримінальної відповідальності як головного засобу кримінально-правового реагування на вчинення кримінальних правопорушень.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Проблеми кримінальної відповідальності» є поглиблене пізнання кримінальної відповідальності як

найбільш вживаного засобу кримінально-правового реагування, а також набуття умінь практичного застосування її форм та видів.

Організація навчання

Тематичний план

№ те ми	Назви розділів і тем	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Усь ого	у тому числі				Усьо го	у тому числі			
			Л	СЗ	ПЗ	СР		Л	СЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Розділ 1. Загальні положення кримінальної відповідальності та процесу пізнання її проблемних аспектів.											
1	Загальні положення організації проходження спецкурсу.	10	2	-	-	8					
2	Матеріально-правові засоби реагування на вчинення кримінального правопорушення та місце кримінальної відповідальності серед них.	18	2	2	-	14					
3	Проблемні аспекти загальної характеристики кримінальної відповідальності.	20	4	4		12					
Всього за розділом 1		48	8	6	-	34					
Розділ 2. Проблемні аспекти форм та видів кримінальної відповідальності.											
4	Засудження без призначення покарання як перша форма кримінальної відповідальності.	16	2	2	2	10					
5	Засудження з призначенням покарання як друга форма кримінальної відповідальності та корегування призначеного покарання.	38	4	6	4	24					
6	Особливості кримінальної	18	2	2	2	12					

відповідальності неповнолітніх										
Всього за розділом 2	72	8	10	8	46					
Усього годин	120	16	16	8	80					

Завдання до семінарських та практичних занять

Семінарські заняття:

№1 на тему: «Матеріально-правові засоби реагування на вчинення кримінального правопорушення».

Завдання:

1. Визначити проблемні аспекти сутності та змісту кримінального правопорушення та запропонувати шляхи їх вирішення.
2. Охарактеризувати проблему класифікації кримінальних правопорушень та запропонувати шляхи її вирішення.
3. З'ясувати проблемні аспекти модифікованих правопорушень.
4. Визначити засоби кримінально-правового реагування та місце кримінальної відповідальності серед них.

№2 на тему: «Загальна характеристика кримінальної відповідальності».

Завдання:

1. З'ясувати сутність та зміст кримінальної відповідальності.
2. Визначити ідстави настання кримінальної відповідальності.
3. Сформулювати матеріально-правові умови настання кримінальної відповідальності.
4. Охарактеризувати проблемні аспекти визначення форм кримінальної відповідальності

№3 на тему «Проблемні аспекти кримінально-правової характеристики складу кримінального правопорушення».

Завдання:

1. Визначити сутність, зміст та правове значення складу кримінального правопорушення.
2. Охарактеризувати об'єкт та предмет у складі кримінального правопорушення, вчинення якого тягне кримінальну відповідальність.
3. Охарактеризувати об'єктивна сторону у складу кримінального правопорушення.
4. Охарактеризувати суб'єкта кримінального правопорушення, наслідком якого є кримінальна відповідальність.
5. З'ясувати проблемні аспекти суб'єктивної сторони у складі кримінального правопорушення а запропонувати шляхи їх вирішення.

№4 на тему: «Засудження без призначення покарання як перша форма кримінальної відповідальності».

Завдання:

1. Охарактеризувати сутність, зміст та кримінально-правову природу засудження без призначення покарання.
2. Визначити передумову, підстави та умови засудження без призначення покарання.
3. Охарактеризувати види засудження без призначення покарання.

№5 на тему: «Покарання як уособлення другої форми кримінальної відповідальності»

Завдання:

1. Визначити проблемні аспекти розуміння сутності та змісту покарання.
2. Охарактеризувати проблему визначення мети покарання та запропонувати шляхи її вирішення.
3. З'ясувати проблемні аспекти системи покарань.
4. Охарактеризувати види покарань та їх проблемні кримінально-правові аспекти.

№6 на тему: «Проблемні аспекти призначення покарання».

Завдання:

1. Висвітлити загальні засади та принципи призначення покарання.
2. Охарактеризувати призначення покарання за незакінчені та вчинені у співучасті кримінальні правопорушення.
3. Сформулювати правила призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
4. Охарактеризувати призначення покарання за сукупністю вироків.

№7 на тему: «Покарання зі звільненням від його відбування»

Завдання:

1. З'ясувати правову природу та зміст покарання зі звільненням від його відбування.
2. Визначити види покарання зі звільненням від його відбування та сформулювати юридичний склад їх здійснення.
3. Провести розмежування між покаранням зі звільненням від його відбування та суміжними явищами.

№8 на тему: «Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх».

Завдання:

1. З'ясувати основні причини виокремлення особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх.
2. Визначити та охарактеризувати особливості засудження неповнолітніх без призначення покарання.

3. Охарактеризувати особливості засудження неповнолітніх з призначенням покарання.

Практичні заняття

№1 на тему: «Засудження без призначенням покарання».

Завдання:

1.

Судом було розпочато розгляд справи по звинуваченню М. у погрозі вбивством (ч. 1 ст. 129 КК України) неповнолітнього З., який періодично застосовував насильство щодо малолітнього сина М., відбирав у нього «кишенькові» гроші та самокат, знущався над ним.

На досудовому слідстві та в суді було з'ясовано наступне: 1) після вчинення погрози вбивством у стані сильного хвилювання, викликаного неправомірною поведінкою потерпілого, М. через декілька днів вибачився перед З. за свої погрози, та попросив останнього не чіпати сина, заспокоївши при цьому З. тим, що він не мав наміру його вбивати, а лише бажав захистити свого сина від знущань; 2) М. одружений, має на утриманні двох неповнолітніх дітей, позитивно характеризується як за місцем проживання, так і за місцем роботи.

Чи може суд застосувати щодо М. так зване звільнення від покарання? Як насправді мав би називатись такий засіб кримінально-правового реагування на вчинене М. правопорушення?

2.

Д. обвинувачується у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. За час досудового слідства він відшкодував моральну шкоду родині загиблого, надав кошти на організацію його похорону та встановлення надгробку, сумлінно ставиться до праці, позитивно характеризується за місцем проживання та роботи.

Чи можливе засудження Д. без призначення йому покарання?

3.

Після вчинення чергового нетяжкого злочину у неодноразово судимого Г. було виявлено онкологічне захворювання в термінальній його стадії. В суді було з'ясовано, що після звільнення з місць позбавлення свободи Г. мешкає в оселі своєї матері, яка характеризує його позитивно, запевняючи суд, що вона здатна доглядати хворого.

Яку форму кримінальної відповідальності та її вид доцільно застосувати у цьому випадку?

№2 на тему: «Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень».

Завдання:

1.

Ч., який мав судимість за крадіжки, вів антисоціальний спосіб життя, не сприяв розслідуванню вчинених ним злочинів, не визнав своєї провини у їх

вчиненні судом було призначене покарання у виді позбавлення волі на строк чотири роки за ч. 2 ст. 185 КК України та у виді позбавлення волі на строк п'ять років за ч. 3 ст. 297 КК України. Остаточне покарання у виді п'яти років позбавлення волі було визначене шляхом поглинання більш суворим покаранням менш суворого.

Чи обґрунтованим є вирок суду?

2.

Раніше судимого за службову недбалість О., судимість якого була погашена, вирок суду засуджено за ч. 2 ст. 191 КК України до двох років позбавлення волі та за ч. 1 ст. 209 КК України до чотирьох років позбавлення волі. Під час досудового слідства та в суді Ш. щиро покався, стверджував, що відшкодує завдану шкоду, якщо залишиться на свободі, тому що наразі не має коштів для цього, активно сприяв розкриттю вчинених злочинів. За місцем проживання характеризується позитивно.

Яке остаточне покарання за сукупністю кримінальних правопорушень доцільно визначити у цьому випадку?

3.

За вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 120 КК України Ж. було засуджено до чотирьох років позбавлення волі. Після відбуття половини строку покарання його було засуджено за ще три злочини, вчинені до свого засудження за злочин, передбачений ч. 2 ст. 150 КК України.

При призначенні остаточного покарання суд, керуючись ст. 70 КК України, спочатку призначив покарання за сукупністю злочинів, вчинених до засудження Ж. за ч. 2 ст. 120 КК України, шляхом повного складання призначених покарань, а саме: до трьох років за ч. 2 ст. 150 КК України приєднав чотири роки за ч. 2 ст. 303 КК України та три роки за ч. 2 ст. 309 КК України. Покарання за сукупністю злочинів склало десять років позбавлення волі.

Далі, суд приєднав до покарання, призначеного першим вирок за ч. 2 ст. 120 КК України десять років позбавлення волі, призначених за сукупністю трьох злочинів, вчинених до засудження Ж. Остаточне покарання склало чотирнадцять років позбавлення волі, що на думку суду, відображену у його вирок, не перевищило п'ятнадцяти років, визначених у ч. 2 ст. 71 КК України.

Яких помилок припустився суд, призначаючи остаточне покарання?

№3 на тему: «Призначення покарання за сукупністю вироків».

Завдання:

1.

За вчинення крадіжки з проникненням у житло Р. було засуджено до п'яти років позбавлення волі зі звільненням від відбування покарання з випробуванням терміном три роки. Коли до закінчення випробувального строку залишалось шість місяців, Р. вчинив злочин, передбачений ч. 3 ст. 289

КК України, за що йому було призначене покарання у виді позбавлення волі на строк одинадцять років.

За якими правилами має призначатись покарання Р.: за сукупністю злочинів чи сукупністю вироків? Яке максимальне покарання Р. має визначити суд?

2.

Відбуваючи покарання у виді позбавлення волі строком 14 років за ч. 2 ст. 115 КК України В., перебуваючи в установі виконання покарання, через два роки вчинив злочини, передбачені ст. 392 КК України, та ч. 2 ст. 121 КК України, за що йому було призначене покарання за сукупністю вказаних злочинів строком п'ятнадцять років.

Яке остаточне покарання у виді позбавлення волі може бути призначене В.?

3.

Ф., який відбув половину покарання у виді обмеження волі на строк два роки за ч. 1 ст. 286 КК України було засуджено за ч. 2 ст. 122 КК України до позбавлення волі на строк три роки. Остаточне покарання за сукупністю вироків було визначене судом у виді п'яти років позбавлення волі.

Яких помилок припустився суд при визначенні остаточного покарання?

№4 на тему: «Особливості призначення покарання неповнолітнім».

Завдання:

1.

За вчинений у віці шістнадцяти років злочин, передбачений ч. 3 ст. 194-1 КК України, вісімнадцятирічному Л., який мав судимість за ч. 1 ст. 194 КК України через відсутність пом'якшуючих покарання обставин судом було призначене покарання у виді позбавлення волі на строк одинадцять років.

Які помилки допущено при призначенні покарання Л.?

2.

Неповнолітнього П., який мав судимість за ч. 2 ст. 296 КК України, після відбування покарання у виді позбавлення волі вів антисоціальний спосіб життя, пиячив, не працював і не вчився, відмовився сприяти розслідуванню вчинених ним нових злочинів було засуджено за сукупністю злочинів за ч. 2 ст. 121 КК України до восьми років позбавлення волі та за ч. 2 ст. 187 КК України до дев'яти років позбавлення волі. Остаточне покарання за сукупністю вироків у виді позбавлення волі на строк дев'ять років було призначене йому шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим.

Чи правильно призначене покарання П.?

3.

Службова особа установи відбування покарання запропонувала неповнолітньому С., який відбував покарання у виді позбавлення волі строком три роки за ч. 2 ст. 286 КК України за певну неправомірну вигоду ініціювати умовно-дострокове звільнення С. від відбування покарання.

Дізнавшись про те, що відбувши один рік позбавлення волі він дійсно може звільнитись від відбування покарання, С. погодився та пообіцяв надати визначену службовою особою суму грошей після свого звільнення, про що склав відповідну розписку. За ч. 1 ст. 369 КК України С. було засуджено до двох років позбавлення волі.

Яке остаточне покарання С. має призначити суд у даному випадку?

Література до семінарських та практичних занять вказана у кінці силабусу.

Завдання для самостійної роботи

Кожна тема навчальної дисципліни підлягає, окрім аудиторного розгляду, ще й самостійному опрацюванню. Здійснення самостійної роботи за кожною темою оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу.

Для відображення результатів самостійної роботи необхідно вести конспект, у якому кожне питання усіх тем навчальної дисципліни має бути схематично висвітлене в обсязі не менше чотирьох сторінок рукописного тексту або двох сторінок на електронних носіях інформації.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у виді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою, що обирається індивідуально за погодженням з викладачем. При обранні теми слід орієнтуватись на ті з них, що викликають певні труднощі. Це забезпечить вирішення складних питань та глибоке засвоєння відповідного матеріалу.

Порядок оцінювання

Оцінювання відбувається за системою відображеною в таблицях

Аудиторна робота, поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Залік		
10	10	10	10	10			
Самостійна робота 10 балів					40 балів	100 балів	
Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання		Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
						екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Студент (курсант) виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях,		Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.			
82-89	B	добре	Студент (курсант) вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи та задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C		Студент (курсант) вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
64-73	D	задовільно	Студент (курсант) відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E		Студент (курсант) володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент (курсант) володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	незарховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент (курсант) володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

Питання до заліку:

1. Сутність кримінального правопорушення.
2. Зміст кримінального правопорушення.
3. Види кримінальних правопорушень.
4. Доцільність виокремлення кримінального проступку в Україні.
5. Проблема визначення обсягу кримінальних проступків.
6. Проблема законодавчого закріплення кримінального проступку.
7. Проблемні аспекти кримінально-правової характеристики співучасті у вчиненні кримінального правопорушення.
8. Проблемні аспекти кримінально-правової характеристики незакінчених кримінальних правопорушень.
9. Проблемні аспекти кримінально-правової характеристики множинності кримінальних правопорушень.

10. Загальна характеристика матеріально-правового реагування на вчинення кримінального правопорушення.
11. Відмінність засобів реагування на вчинення кримінального правопорушення від заходів такого реагування.
12. Матеріально-правові засоби реагування на вчинення кримінального правопорушення: поняття та види.
13. Проблема кримінально-правових засобів реагування на вчинення кримінального проступку
14. Кримінальна відповідальність як головний засіб матеріально-правового реагування на кримінальні правопорушення та перспективи її законодавчого визначення.
15. Сутність кримінальної відповідальності.
16. Зміст кримінальної відповідальності.
17. Види кримінальної відповідальності
18. Співвідношення кримінальної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності.
19. Підстави настання кримінальної відповідальності.
20. Склад кримінального правопорушення та його відмінність від такого правопорушення.
21. Об'єкт кримінального правопорушення та його значення.
22. Види об'єктів кримінального правопорушення та їх значення.
23. Предмет кримінального правопорушення, його відмінність від об'єкта та кримінально-правове значення.
24. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та її проблемні аспекти.
25. Факультативні ознаки об'єктивної сторони та їх кримінально-правове значення.
26. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення та її проблемні аспекти.
27. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони та їх кримінально-правове значення.
28. Суб'єкт кримінального правопорушення та його проблемні аспекти.
29. Осудність та її проблемні аспекти.
30. Види осудності.
31. Кримінально-правові умови настання кримінальної відповідальності.
32. Часові межі кримінальної відповідальності.
33. Відмінність кримінальної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.
34. Форми кримінальної відповідальності.
35. Поняття та кримінально-правова природа засудження без призначення покарання.
36. Юридичний склад засудження без призначення покарання.
37. Види засудження без призначення покарання.

38. Засудження без призначення покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпечності (ч. 4 ст. 74 КК України).

39. Засудження без призначення покарання у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності (ч. 5 ст. 74 КК України).

40. Засудження без призначення покарання у зв'язку з хворобою (ч. 2 ст. 84 КК України).

41. Засудження без призначення покарання у зв'язку з неможливістю його призначення через вік або стан здоров'я засудженого (п. 8 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання»).

42. Сутність та кримінально-правова природа засудження з призначенням покарання як другої форми кримінальної відповідальності

43. Покарання як уособлення другої форми кримінальної відповідальності: кримінально-правова природа, сутність та зміст.

44. Проблема визначення мети покарання.

45. Система покарань та її кримінально-правове значення.

46. Види покарань за чинним КК України та їх перспективи.

47. Принципи призначення покарання.

48. Загальні засади призначення покарання.

49. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.

50. Призначення покарання за сукупністю покарань.

51. Кримінально-правова природа покарання зі звільненням від його відбування.

52. Зміст покарання зі звільненням від його відбування.

53. Юридичний склад покарання зі звільненням від його відбування.

54. Види покарання зі звільненням від його відбування.

55. Кримінально-правова природа та види корегування призначеного покарання.

56. Заміна призначеного покарання більш м'яким.

57. Пом'якшення призначеного покарання.

58. Основні причини виокремлення особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх.

59. Види засудження неповнолітніх без призначення покарання.

60. Особливості засудження неповнолітніх без призначення покарання.

61. Види покарань неповнолітніх.

62. Особливості засудження неповнолітніх з призначенням покарання.

63. Особливості призначення покарання неповнолітнім.

64. Особливості покарання у виді позбавлення волі неповнолітніх.

65. Особливості покарання неповнолітніх зі звільненням від його відбування.

66. Особливості покарання неповнолітніх зі звільненням від його відбування з випробуванням.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Нормативні акти та матеріали судової влади:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України від 23 липня 1996 року, № 30. – Ст.141.
2. Кримінальний кодекс України.
3. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах / упоряд. В.В. Рожнова, А.С. Сизоненко, Л.Д. Удалова. – К.:ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 456 с.
4. Рішення Європейського суду з прав людини у сфері кримінального судочинства: зб. Судової практики / укладач Патьомкін А.О. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 760 с.

Основна

Основу інформативного забезпечення навчальної дисципліни складає відповідний підручник, підготовлений до видання на кафедрі кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології Академії Державної пенітенціарної служби України.

Крім цього, базовими джерелами наукової інформації з навчальної дисципліни є наступні видання:

1. Багрий-Шахматов Л.В. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и форм ее реализации. Курс лекций (Общая часть). – Изд. 2-ое, исправ. И доп. – Одесса, 2001. – 207 с.
2. Грищук В.К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: Монографія.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – Хмельницький: Хмельницький ун-т управління та права, 2013. – 768 с.
3. Козаченко О.В. Кримінально-правові заходи: культурно-антропологічний вимір: моногр. / О.В. Козаченко. – Миколаїв: Іліон, 2011. – 504 с.
4. Красницький І.В. Кримінальна відповідальність як інститут кримінального права Франції та України: порівняльний аналіз: Монографія. – Львів: ЛДУВС, 2008. – 232 с..
5. Меркулова В.О. Кримінальна відповідальність: окремі теоретичні та соціально-правові аспекти: моногр. – Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2007. – 225 с.
6. Митрофанов І.І. Теоретичні проблеми механізму реалізації кримінальної відповідальності; Монографія. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2010. – 520 с.
7. Степанюк А.Ф. Сущность исполнения наказания: моногр. – Харьков: Фолио, 1999. – 256 с.
8. Яценко А.М. Застосування заходів кримінально-правового характеру: Монографія. – Харків: Ніка Нова, 2014. – 388 с.

Допоміжна

1. Відповідні положення підручника «Кримінальне право. Загальна частина» за редакцією О.О. Дудорова та Є.О. Письменського, виданого в Луганську у 2012 році видавництвом «Елтон-2».

2. «Українське кримінальне право. Загальна частина» за редакцією В.О. Навроцького, виданого в Києві у 2013 році видавництвом «Юрінком Інтер».

3. Відповідні положення фундаментального видання «Кримінальне право: Навчальний посібник», підготовленого Дудоровим О.О. і Хавронюком М.І., здійсненого в Києві у 2014 році видавництвом «Ваіте».

4. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування: Монографія // Тацій В. Я., Борисов В. І., Демидова Л. М. – Київ: Право, 2017. 400 с.

5. Підручник «Кримінальне право України: Загальна частина», підготовлений авторським колективом викладачів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, опублікований видавництвом «Право» у 2020 році.

5. Навчальний посібник «Кримінальне право України. Загальна частина: видання сьоме, перероблене та доповнене», підготовлений Верешою Р.В. та опублікований видавництвом «Алерта» в 2021 році.

6. Навчально-методичний посібник зі спецкурсу «Проблеми кримінальної відповідальності», підготовлений до видання на кафедрі кримінального права, кримінально-виконавчого права та кримінології Академії Державної пенітенціарної служби України.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Бібліотека ім. В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення 07.08.2021).

Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 07.08.2021).

Верховний Суд України: веб-сайт. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> (дата звернення 07.08.2021).

Європейський Суд з прав людини: веб-сайт. URL: http://www.coe.int/t/r/human_rights_court (дата звернення 07.08.2021).

Єдиний державний реєстр судових рішень: веб-сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/2> (дата звернення 07.08.2021).

Міністерство внутрішніх справ України: веб-сайт. URL: <https://mvs.gov.ua/> (дата звернення 07.08.2021).

Міністерство юстиції України: веб-сайт. URL: <http://www.minjust.gov.ua> (дата звернення 07.08.2021).

Національна поліція України: веб-сайт. URL: <https://www.npu.gov.ua/> (дата звернення 07.08.2021).

Офіс Генерального прокурора України: веб-сайт. URL: <http://www.gp.gov.ua> (дата звернення 07.08.2021).

Судова влада України: веб-сайт. URL: <http://www.scourt.gov.ua> (дата звернення 07.08.2021).